

Utgiftsram för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

Till finansutskottet

Finansutskottet har gett civilutskottet tillfälle att yttra sig över budgetpropositionen för 2017 (prop. 2016/17:1 Förslag till statens budget, finansplan och skattefrågor) samt motioner som kan komma att väckas med anledning av propositionen i de delar de berör utskottets beredningsområde.

Civilutskottet begränsar sitt yttrande till de förslag i propositionen och motionerna som gäller utgiftsramen för 2017 samt de preliminära utgiftsramarna för 2018 och 2019 för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik.

Utskottet föreslår att finansutskottet tillstyrker regeringens proposition i dessa delar och avstyrker motionerna.

I yttrandet finns fem avvikande meningar (M, SD, C, L, KD).

Utskottets överväganden

Propositionen

I propositionens yrkande 5 i denna del föreslår regeringen att utgiftsramen för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik ska uppgå till 6 764 560 000 kronor 2017. Regeringen föreslår även i yrkande 8 i denna del att utgifterna för 2018 och 2019 som riktlinje för regeringens budgetarbete preliminärt beräknas till 6 786 respektive 6 803 miljoner kronor för utgiftsområde 18. I propositionen redovisar regeringen också en beräknad ram för 2020. Propositionen bygger på en överenskommelse mellan regeringen och Vänsterpartiet.

Motionerna

I fem motioner lämnas förslag om förändringar av ramen för utgiftsområde 18 för 2017 respektive 2018 och 2019. Dessa förslag läggs fram i motionerna 2016/17:3350 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkandena 3 och 4, 2016/17:2102 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkandena 5 och 6, 2016/17:3494 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 5 och 6, 2016/17:3419 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 5 och 6 samt 2016/17:3320 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkandena 3 och 4. I motionerna från Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna läggs även fram förslag om en preliminär ram för 2020.

I följande tabeller redovisas dels regeringsförslaget samt motionsförslagen till utgiftsram för utgiftsområde 18 för 2017, dels motsvarande förslag till preliminära ramar för utgiftsområdet för 2018 och 2019. Förslagen i motionerna redovisas som avvikelse från regeringens förslag.

Förslag till utgiftsram för utgiftsområde 18

Beloppen anges avrundade till miljoner kronor

År	Regeringen	M	SD	C	L	KD
2017	6 765	-5 536	-4 375	-5 534	-5 593	-5 604

Förslag till preliminära utgiftsramar för utgiftsområde 18

Miljoner kronor

År	Regeringen	M	SD	C	L	KD
2018	6 786	-5 548	-4 225	-5 542	-5 577	-5 459
2019	6 803	-5 550	-4 225	-5 543	-5 553	-5 465

Utskottets ställningstagande

Civilutskottet föreslår att finansutskottet tillstyrker regeringens förslag till utgiftsram för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik för 2017 och de preliminära utgiftsramarna för utgiftsområdet för 2018 och 2019. Motionernas förslag om utgiftsram bör avstyrkas.

Det förslag till utgiftsram som regeringen har utarbetat i samarbete med Vänsterpartiet ger utrymme för omfattande och angelägna satsningar inom bostadspolitiken och konsumentpolitiken. Regeringens förslag till utgiftsram är mer än fem gånger större än under föregående valperiod, och den är väsentligen större än den utgiftsram som förespråkas i motionerna.

Sverige har haft bostadsbrist under en lång tid. Trots att det nu byggs fler bostäder än på länge räcker det ändå inte för att täcka det framtida behovet av nya bostäder. Regeringen genomför nu den största bostadspolitiska satsningen på 20 år för att det ska byggas ännu fler bostäder. Den föreslagna utgiftsramen skapar förutsättningar för att fullfölja det bostadspolitiska paket som aviserades i budgetpropositionen för 2016. Paketet innehåller bl.a. investeringsstöd med inriktning på hyresrätter, studentbostäder och bostäder för äldre, stöd till kommuner för ökat bostadsbyggande samt stöd till fastighetsägare för energieffektivisering och renovering av flerbostadshus och utomhusmiljöer. Paketet kommer att få effekt de kommande åren. Regeringens förslag till ram ger också förutsättningar för satsningar som syftar till att göra det snabbare, enklare och billigare att bygga bostäder. Det gäller bl.a. ett kunskapslyft inom plan- och byggområdet och ett informationscentrum för hållbart byggande. Inom det konsumentpolitiska området ger regeringens ramförslag utrymme för att skapa väl fungerande konsumentmarknader och för att underlätta en mer miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar konsumtion, bl.a. genom anslagshöjningar till Konsumentverket och Fastighetsmäklarinspektionen.

När det gäller de alternativa förslag till utgiftsram som läggs fram i motionerna innebär samtliga en väsentligt snävare utgiftsram än den som regeringen föreslår. Utskottet kan konstatera att de fyra borgerliga partierna helt avvisar satsningarna på investeringsstöd, kommunbonus och renoveringsstöd. I övrigt skiljer sig dessa partiers förslag åt på ett antal punkter när det gäller de bakomliggande förslagen om anslagsförändringar. Civilutskottet kommer senare i höst att ta ställning till regeringens anslagsförslag för utgiftsområde 18.

Sammanfattningsvis anser civilutskottet att finansutskottet bör tillstyrka regeringens förslag till utgiftsram för utgiftsområde 18 för 2017 samt de preliminära ramarna för 2018 och 2019. Motionernas förslag bör avstyrkas i motsvarande delar.

Stockholm den 25 oktober 2016

På civilutskottets vägnar

Tuve Skånberg

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tuve Skånberg (KD), Johan Löfstrand (S), Ewa Thalén Finné (M), Hillevi Larsson (S), Jessika Roswall (M), Lars Eriksson (S), Roger Hedlund (SD), Carl-Oskar Bohlin (M), Eva Sonidsson (S), Ola Johansson (C), Emma Hult (MP), Thomas Finnborg (M), Leif Nysmed (S), Mikael Eskilandersson (SD), Robert Hannah (L), Nooshi Dadgostar (V) och Johanna Haraldsson (S).

Avvikande meningar

1. **Utgiftsram för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik (M)**

Ewa Thalén Finné (M), Jessika Roswall (M), Carl-Oskar Bohlin (M) och Thomas Finnborg (M) anför:

Vi anser att finansutskottet bör tillstyrka förslagen i Moderaternas partimotion 2016/17:3350 om ramar för utgiftsområde 18 för 2017 respektive 2018 och 2019. Regeringens förslag i motsvarande delar i budgetpropositionen bör avstyrkas liksom övriga oppositionspartiets förslag.

Bostadsbristen är en av Sveriges stora samhällsutmaningar. En långvarig bostadsbrist har utvecklats till en akut bostadskris. Regeringens förslag om utgiftsramar innebär tyvärr en fortsatt återgång till en ineffektiv bostadspolitik byggd på subventioner. Regeringen har börjat avveckla den moderna bostadspolitik som alliansregeringen drev och som ledde till att det nu byggs mer än vad det har gjorts under de senaste 20 åren. Alliansregeringens arbete på området var inriktat på att genomföra regelförenklingar och skapa långsiktigt hållbara spelregler för en bostadsmarknad i balans där bostadskonsumenternas efterfrågan blir styrande. Det är alarmerande att regeringen så ensidigt väljer att fokusera på en subventionspolitik som bygg- och fastighetssektorn inte efterfrågar. Enligt vår uppfattning är det reformer som behövs, inte subventioner.

Moderaternas förslag till ram för utgiftsområde 18 utgår således från att vi avvisar regeringens förslag om subventioner, vilket innebär att ramen blir avsevärt lägre än regeringens. I övrigt har vårt ramförslag beräknats för att möjliggöra ökade satsningar på bl.a. innovativt byggande, kortare väntetider hos Lantmäteriet, konsumentupplysning samt på arbete mot oseriös konsumentkreditgivning. Vårt förslag utgår också från en något reviderad pris- och löneomräkning för vissa myndigheter.

Vi anser således att riksdagen bör fastställa ramen för utgiftsområde 18 till en nivå som 2017 är 5 536 miljoner kronor lägre än vad regeringen föreslagit. För de två därpå följande åren bör riksdagen godkänna en ram som är 5 548 respektive 5 550 miljoner kronor lägre än regeringsförslaget för respektive år.

2. **Utgiftsram för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik (SD)**

Roger Hedlund (SD) och Mikael Eskilandersson (SD) anför:

Vi anser att finansutskottet bör tillstyrka förslagen i Sverigedemokraternas kommittémotion 2016/17:2102 om ramar för utgiftsområde 18 för 2017

respektive 2018 och 2019. Regeringens förslag i motsvarande delar i budgetpropositionen bör avstyrkas liksom övriga oppositionspartiets förslag.

Sverigedemokraternas förslag till ram för utgiftsområde 18 är betydligt lägre än regeringens. Vi anser att riksdagen inte bör anvisa medel för subventioner till renoveringar eller till nybyggnation. Riksdagen bör inte heller anvisa medel för stöd till kommuner för ökat bostadsbyggande. Kommunbonusen har en felaktig utgångspunkt. Enligt vår mening bör utgångspunkten i stället vara att byggandet motsvaras av ett tillväxtbehov. Vår beräkning av ram för utgiftsområde 18 utgår i stället från följande förutsättningar. Vi gör en satsning på ökad trygghet i förorterna och föreslår ett antal trygghetsskapande åtgärder i utsatta områden. För att kommunerna ska kunna arbeta med att förändra områdesplaneringen föreslår vi att 250 miljoner kronor ska ligga kvar på anslaget 1:7 och användas till ett bidrag till berörda kommuner. Sverigedemokraterna satsar också på en utökad regional planering, och vi föreslår därför att det inrättas ett anslag på 50 miljoner kronor för detta ändamål. För att möta behoven för den åldrande befolkningen föreslår vi att det inrättas ett anslag på 25 miljoner kronor för tillgänglighetsanpassning av bostäder. Vi vill också underlätta och öka byggandet av studentbostäder och äldreboende. Vi avsätter därför utöver regeringens förslag 100 respektive 150 miljoner kronor som ska finansieras via anslaget 1:9. Vår beräkning av utgiftsram utgår också från att anslaget till Lantmäteriet höjs med 100 miljoner kronor för att uppdaterade kartor ska kunna tillhandahållas kostnadsfritt.

3. Utgiftsram för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik (C)

Ola Johansson (C) anför:

Jag anser att finansutskottet bör tillstyrka förslagen i Centerpartiets partimotion 2016/17:3494 om ramar för utgiftsområde 18 för 2017 respektive 2018 och 2019. Regeringens förslag i motsvarande delar i budgetpropositionen bör avstyrkas liksom övriga oppositionspartiets förslag.

Regeringens förslag till utgiftsram för utgiftsområde 18 utgår från att bostadspolitikerna åter ska inriktas på subventioner och detaljstyrning av bostadsmarknaden. Det är en sådan politik som har lett fram till en bostadsmarknad som är präglad av ett återhållsamt byggande med bostadsbrist, skenande bostadspriser i delar av landet och återhållsamhet för bygginvesteringar i andra delar. För att öka byggandet krävs strukturreformer, inte subventioner. Dessa snedvrider konkurrensen och leder till högre byggkostnader. För att råda bot på bostadsbristen behövs det ett regelförenklingarbete som kortar tiden från idé till inflyttning. Alliansregeringen genomförde ett omfattande arbete på det området men många hinder för byggande återstår och det behövs nu en omfattande insats för att undanröja kvarstående hinder och öka tillgången på byggbar mark. Centerpartiets alternativ till regeringens bidragspolitik är bl.a. en fortsatt

reformer av plan- och bygglagen, åtgärder som kan stimulera nya finansieringslösningar, ökad konkurrens, reformer som succesivt frigör hyressättningen samt en översyn av skatter på att köpa, äga och sälja en bostad eller ett bostadsbestånd.

Vårt förslag om utgiftsram utgår från att vi avvisar regeringens subventioner samt från att vissa uppräknings av anslagen inom utgiftsområdet inte genomförs på det sätt som regeringen föreslagit. Vi föreslår att det inrättas ett nytt anslag på 70 miljoner för trygghetsskapande stadsplanering. Medel från anslaget ska kunna sökas i syfte att finansiera trygghetsskapande åtgärder i utsatta områden. Vårt förslag om utgiftsram utgår också från en något reviderad pris- och löneomräkning för vissa myndigheter.

4. Utgiftsram för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik (L)

Robert Hannah (L) anför:

Jag anser att finansutskottet bör tillstyrka förslagen i Liberalernas partimotion 2016/17:3419 om ramar för utgiftsområde 18 för 2017 respektive 2018 och 2019. Regeringens förslag i motsvarande delar i budgetpropositionen bör avstyrkas liksom övriga oppositionspartiets förslag.

Regeringens förslag till utgiftsram innebär att regeringen fortsätter att driva en politik som syftar till att subventionera fram fler bostäder. Enligt min mening är detta i grunden feltänkt. Subventioner snedvrider konkurrensen, bostadsmarknadens funktion försämras och medlen går i övervägande majoritet av fallen till bostäder som ändå skulle byggas. Även bygg- och fastighetssektorns egna branschorganisationer delar denna kritiska inställning till byggsbventioner. Liberalernas utgiftsram är väsentligt lägre än regeringens eftersom vi avvisar regeringens subventioner. Vi föreslår också att anslaget för omstrukturering av kommunala bostadsföretag och anslaget för stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad anpassas till den faktiska utgiftsnivån. Enligt min mening finns det inte tillräckliga skäl för att bygga upp ett särskilt statligt informationscenter för hållbart byggande i Boverkets regi. I stället bör Boverket ges i uppdrag att utveckla en modell för offentlig hyresstatistik. Liberalerna föreslår att det inrättas ett anslag på 25 miljoner kronor som en ekonomisk stimulans till de kommuner som har förkortat eller som framgångsrikt arbetar för att förkorta handläggningstider för plan- och bygglövsärenden.

På det konsumentpolitiska området avvisar vi regeringens förslag om att ge Konsumentverket i uppdrag att inrätta ett partssammansatt forum för miljösmart konsumtion. Regeringen har inte presenterat någon analys av hur risken för sammanblandning mellan offentliga och privata intressen i ett sådant organ ska kunna förebyggas. I stället bör Konsumentverket få ett uppdrag om åtgärder för att stärka konsumentmakten för personer med

funktionsnedsättning. Vårt förslag till utgiftsram utgår också från en något reviderad pris- och löneomräkning för vissa myndigheter.

5. Utgiftsram för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik (KD)

Tuve Skånberg (KD) anför:

Jag anser att finansutskottet bör tillstyrka förslagen i Kristdemokraternas partimotion 2016/17:3320 om ramar för utgiftsområde 18 för 2017 respektive 2018 och 2019. Regeringens förslag i motsvarande delar i budgetpropositionen bör avstyrkas liksom övriga oppositionspartiets förslag.

Det råder nu en akut bostadskris. I den tidigare alliansregeringen bidrog Kristdemokraterna till att det togs betydande steg i riktning mot en bättre fungerande bostadsmarknad. Dessa åtgärder får nu genomslag genom bl.a. ett ökat byggande, men det behövs ytterligare reformer för att skapa långsiktiga stabila spelregler på bostadsmarknaden. Det är helt nödvändigt att fortsätta reformarbetet med bl.a. förenklingar i plan- och bygglagstiftningen, generösare bullerregler och ökad tillgång till byggklar mark. Regeringens förslag till utgiftsram för utgiftsområde 18 pekar i en helt annan riktning eftersom den bygger på stora anslag för kontraproduktiva subventioner. Kristdemokraternas förslag till ram är drygt 5 miljarder kronor lägre än regeringens eftersom vi avvisar subventionerna. Vårt förslag till utgiftsram utgår bl.a. från att anslaget för omstrukturering av kommunala bostadsföretag och anslaget för stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad anpassas till den faktiska utgiftsnivån. Vårt förslag innebär också att det inrättas ett anslag på ca 4 miljoner kronor för inrättandet av ett testamentsregister. Kristdemokraternas utgiftsram bygger också på några mindre justeringar av regeringens anslagsförslag bl.a. beroende på att vi utgår från en något reviderad pris- och löneomräkning för vissa myndigheter.

Jag anser således att riksdagen bör fastställa ramen för utgiftsområde 18 till en nivå som 2017 är 5 604 miljoner kronor lägre än vad regeringen föreslagit. För de två därpå följande åren bör riksdagen godkänna en ram som är 5 459 respektive 5 465 miljoner kronor lägre än regeringsförslaget för respektive år.